

BROEKER

BIJDRAGEN

Uitgave van de Vereniging "Oud Broek in Waterland"

Verschijnt 1 tot 2 maal per jaar.
Wordt aan de leden gratis toegezonden. Redactie-adres: De Erven
26, 1151 AT, Broek in Waterland

Gehele of gedeeltelijke overname van de inhoud slechts met toestemming.
Copyright ©2000 Broek in Waterland
Nr. 44 (september 2000)

De Personele Quotisatie van 1742 Belastingplichtigen in de bloeitijd van Broek

Toen in 1740 Europa in rep en roer geraakte door het uitbreken van de Oostenrijkse Successieoorlog beseften de Staten van Holland met schrik, dat men jarenlang de defensie van het land verwaarloosd had en daardoor lang niet opgewassen zou zijn tegen een vijandige inval. De inhaalslag waaraan nu begonnen werd kostte echter veel geld. Om hierin te voorzien bedacht men een nieuwe belasting, de Personele Quotisatie, ingesteld bij besluit van 7 maart 1742. Dit was een heffing op de uiterlijke staat en het inkomen van een persoon, in tegenstelling tot bijvoorbeeld verpondingen, die geheven werden over goederen, zoals huizen en landerijen. Voor deze personele belasting werden in het algemeen gezinshoofden aangeslagen, maar ook getrouwde personen bij anderen inwonend, evenals bij hun ouders inwonende personen die eigen inkomsten hadden. Daarbij werd in aanmerking genomen: ambten, beroepen, neringen, roerende en onroerende goederen en andere bronnen van geldwinning. De ondergrens lag bij f 600,--. De belastingplichtigen werden op grond van hun jaarlijkse inkomen, dat door taxateurs geschat werd, ingedeeld in verschillende klassen. Deze zagen er als volgt uit:

Klasse 1	:	van f 600,--	tot onder f 700,--	:	aanslag f 6,--
Klasse 2	:	van f 700,--	tot onder f 800,--	:	aanslag f 8,--
Klasse 3	:	van f 800,--	tot onder f 1000,--	:	aanslag f 12,--
Klasse 4	:	van f 1.000,--	tot onder f 1200,--	:	aanslag f 15,--
Klasse 5	:	van f 1.200,--	tot onder f 1500,--	:	aanslag f 18,--
Klasse 6	:	van f 1.500,--	tot onder f 2.000,--	:	aanslag f 25,--
Klasse 7	:	van f 2.000,--	tot onder f 2.500,--	:	aanslag f 32,--
Klasse 8	:	van f 2.500,--	tot onder f 3.000,--	:	aanslag f 40,--
Klasse 9	:	van f 3.000,--	tot onder f 3.500,--	:	aanslag f 50,--

Klasse 10 :	van f 3.500,--	tot onder f 4.000,--	: aanslag f 60,--
Klasse 11 :	van f 4.000,--	tot onder f 4.500,--	: aanslag f 75,--
Klasse 12 :	van f 4.500,--	tot onder f 5.000,--	: aanslag f 90,--
Klasse 13 :	van f 5.000,--	tot onder f 6.000,--	: aanslag f 120,--
Klasse 14 :	van f 6.000,--	tot onder f 7.000,--	: aanslag f 140,--
Klasse 15 :	van f 7.000,--	tot onder f 8.000,--	: aanslag f 160,--
Klasse 16 :	van f 8.000,--	tot onder f 9.000,--	: aanslag f 180,--
Klasse 17 :	van f 9.000,--	tot onder f 10.000,--	: aanslag f 200,--
Klasse 18 :	van f 10.000,--	tot onder f 12.000,--	: aanslag f 250,--
Klasse 19 :	van f 12.000,--	tot onder f 14.000,--	: aanslag f 300,--
Klasse 20 :	van f 14.000,--	tot onder f 16.000,--	: aanslag f 350,--
Klasse 21 :	van f 16.000,--	tot onder f 18.000,--	: aanslag f 400,--
Klasse 22 :	van f 18.000,--	tot onder f 20.000,--	: aanslag f 450,--
Klasse 23 :	van f 20.000,--	tot onder f 22.000,--	: aanslag f 500,--

en zo voort, klimmend met f 50,- voor iedere f 2.000,--

Nu dienden natuurlijk registers opgemaakt te worden van al degenen die aangeslagen konden worden. Men ging voortvarend te werk, maar het was een onderneming met veel haken en ogen, zodat de werkelijke aanslag niet eerder plaats had dan in 1744 en werd ingevorderd in 1745. Om te beginnen rustte op het lokale bestuur de plicht binnen drie maanden een lijst van taxabele inwoners op te stellen. Men deed dit niet alfabetisch, zoals misschien voor de hand gelegen had, maar naar de woonhuizen. Ook in Broek ging men aldus aan het werk en het resultaat was de zogenaamde *Specifique Lijst*^{a)}. Deze geeft zoveel bijzonderheden, veel meer dan het uiteindelijke officiële belastingregister, omdat ook de niet-taxabelen vermeld worden, dat die *Specifique Lijst* op de pagina's 402 t/m 409 wordt weergegeven, zoveel mogelijk in de spelling van het origineel. De lijst is daarbij aangevuld met de bedragen van de uiteindelijke aanslag, zoals ze in het Quotisatie-kohier voorkomen. Doordat er tussen beide lijsten een paar jaar is verlopen zijn er met betrekking tot de eigenaar soms verschillen.

De nummering in de eerste kolom is die van de huizen, zoals ze destijd gold, d.w.z. een doorlopende reeks, beginnend met wat nu het einde van De Erven is. Daarachter staat een kolom met het thans geldende huisnummer. Dat ook het bedrag van de verponding (huisbelasting) in de *Specifique Lijst* is vermeld, vindt zijn reden in het feit dat uiteraard de huiswaarde meetelde bij het bepalen van iemands welstand, evenals het bezit van een paard en rijtuig, een zeiljacht, e.d.

Uit de belastinglijst zoals we deze nu hebben kunnen samenstellen laten zich tal van interessante gegevens over de bevolking van Broek afleiden. Het dorp telde in 1742 volgens de lijst 165 huizen, daarbij inbegrepen die in de Broeker- en Belmermeer. In het dorp zelf stonden er 142, plus het raadhuis, de pastorie en de schoolmeesterswoning aan het Kerkplein^{b)}. De bewoners van 78 huizen waren niet taxabel, d.w.z. getaxeerd op een inkomen beneden de f 600,-- per jaar. Dat hadden we misschien toch niet gedacht van het notoir rijke Broek!

Lang niet alle Broekers bewoonden een eigen huis. De *Specifique Lijst* vermeldt 44 huizen die door één of meer huurders bewoond werden. Bij ongeveer de helft betrof dat inwonende huurders, de andere helft bestond uit huizen die in hun geheel verhuurd waren. In vrijwel alle gevallen gaat het hier om niet-taxabele personen, zodat geconcludeerd moet worden, dat welgestelden in een eigen huis woonden. Van woningnood schijnt niet veel sprake te zijn: zeven huizen stonden leeg.

De belastingtaxaties geven natuurlijk een prachtig houvast om na te gaan hoe de spreekwoordelijke Broeker rijkdom nu eigenlijk verdeeld was. Het blijkt, dat van de ca. 190 met name genoemde inwoners er 58 belastingplichtig waren, waarvan 19 in de laagste klasse. Negen worden er boven de f 100,-- aangeslagen. Dat waren leden van slechts vijf families, in alfabetische volgorde: Mars, Pater, Ploeger, Timmerman en Verlaan. Veruit de hoogst aangeslagenen daaronder zijn de Paters: Claas Pater met f 350,-- (klasse 20), Geertje Pater wed. Claas Pols met f 350,-- (klasse 20) en Cornelis Pater met f 500,-- (klasse 23). Deze laatste was dan ook de vader van de befaamde Neeltje en haar zuster Eegje ^{e)}, beiden toen nog jong. Als hun voogd werd Cornelis Pater ook nog aangeslagen voor een extra f 75,-- (klasse 11).

Op stevige afstand van de Paters volgde Marten Gerritsz Mars, met f 250,-- (klasse 18) en in dezelfde categorie Claas Ploeger. Na hen, óók op ruime afstand, drie leden van de familie Verlaan, respectievelijk f 180,--, f 140,-- en f 140,-- en daarna Cornelis Timmerman met een taxatie van f 120,--. Dat waren rond 1742 dus de rijkste inwoners. Leefden ze er ook naar? Het belastingregister geeft daarover slechts in beperkte mate uitsluitsel. Ze woonden in ieder geval in de duurste huizen, sommige hielden paard en wagen of hadden een plezierjachtje, maar merendeels hadden ze slechts één dienstbode, ook bij de schatrijke Cornelis Pater aan het Roomeinde. Uitzonderingen hierop vormden Jan Hilbrandsz Verlaan, die in zijn pas gebouwde stenen huis - nu Leeteinde 12 - drie dienstboden had, en Cornelis Timmerman, die in het ook wel heel grote huis aan De Erven (waar nu nummer 32 staat) er niet minder dan vier hield.

Opmerkelijk is, dat de twee families die later in de 18de eeuw vrijwel alle financiële en bestuurlijke touwtjes in handen zouden krijgen, de Bakkers en de Kokers, in 1742 nog betrekkelijk laag op de sociale ladder stonden. Jan en Simon Bakker, beiden aan het Havenrak wonend, werden aangeslagen voor respectievelijk f 32,-- en f 6,--; Cornelis Koker aan het Kerkplein voor f 12,--.

Ook voor de beroepen die in 1742 in Broek werden uitgeoefend is de *Specifique Lijst* een soms verrassende informatiebron. Al moet worden bedacht, dat niet bij alle inwoners het beroep ook inderdaad vermeld staat. Om te beginnen treft ons het verbluffend gering aantal boeren: niet meer dan drie, gevestigd in respectievelijk het Zuideinde en de Molengouw (de Broeker- en Belmer meren zijn buiten beschouwing gelaten. In 1769 waren er volgens Van Engelenburg 26! ^{d)}

Opmerkelijk is ook, dat slechts bij twee personen, t.w. de vermogende weduwe Pols - geb. Pater aan De Erven en Klaas Dekker in de Dorpsstraat, wordt vermeld dat zij renteniers zijn. In de Quotiesatie zelf heeft men dat getal echter gecorrigeerd en op 16 gebracht. De financiële bovenlaag bestond uit kooplieden (24), assuradeurs (3) en commissionairs (5).

In het kleine dorp - geschat op ca. 600 inwoners ^{e)} - was werk voor een menigte ambachtslieden en winkeliers, waaronder: twee broodbakkers, vijf (komenijs)winkeliers, een koffie- en theeverkoopster, één vleeshouwer, een herbergier die tevens een rijtuig verhuurde ^{f)}, twee bierstekers, vijf (!) timmerlieden, drie metselaars, twee schilders, twee marktschippers, een molenaar, een kleermaker, een tuinman en een voerman. De medische verzorging was in handen van twee chirurgijns en een vroedvrouw. Voor meer gespecialiseerde beroepen, zoals bijvoorbeeld: blikslager, boekbinder, drogist, glazenmaker, hoeden-, kant- of kousenwinkelier, knopenmaker, koperslager, loodgieter, schoenmaker, tabaksverkoper, ijzerhandelaar of zeilmaker (zoals men ze in steden vond) was hier blijkbaar geen emplot.

Er werden tegen de aanslagen heel weinig bezwaren ingediend, ofwel 'gedoleerd', zoals men destijds zei. Slechts vier personen deden dit, t.w. de metselaar/biersteker Noord van nr. 45, de kleermaker Koomen van nr. 62, de molenaar Jan Wassenaar (nr. 142) en een veehouder uit de Broekermeer. In alle gevallen werden hun bezwaren aanvaard.

Oud huisnr.	Huidig adres	Naam bewoner(s)	Eigen huis of huurder	Verponding	Aanslag Pers. Quot.	Klasse
1	Niet meer bestaand	Aaltje en Lutgert K. Louw	Eijgen Huys	f 2,--	f 12,--	3
2	De Erven 34-36	Hendrik Janbroers, bediende van zijn meesters ¹⁾ Sijtje Janbroers houwe 1 meyt	Eijgen Huys	f 2,--	f 12,--	3
3	De Erven 32	Cornelis Timmerman, Koopman 4 dienstboden, 1 wagen, 2 paarden, 1 boeijer	Eijgen Huys	f 7,10	f 120,--	13
4	De Erven 26-30	Cornelis Verlaan, Koopman ½ wagen zonder paard, hout 1 meijt Albert Verlaan, Koopman	Eijgen Huys	f 7,10	f 140,-- f 50,--	14 9
5	De Erven 24 en 22	Claas Pater, Koopman 1 meijt, ½ buytenplaats	Eijgen Huys	f 7,10	f 350,--	20
6	De Erven 20	Marten Gerritsz Mars, Koopman 1 dienstboud, ½ en ¼ buytenplaats, 1 jagje	dito	f 7,10	f 250,--	18
7	De Erven 18	Cornelis Visscher Immetje Visscher } Neeltje Visscher }	dito dito	f 5,--	f 40,-- f 40,-- f 40,--	8 8 8
8	De Erven 5	Ledigh Huys	-	f 3,--	-	
9	Niet meer bestaand	Jan Jansz Verlaan, Koopman 1 meyt	dito	f 7,10	f 180,--	16
10	De Erven 16	Floris Mars	huurder	f 6,13	n.t.	
11	De Erven 10-14	Hillebrand Verlaan, Koopman Lijsje Hillebrands Verlaan houde 1 meyt	huurders	f 7,--	f 18,--	5
12	De Erven 1	Claas Sijmonsz Pols	Eijgen Huys	f 2,10	n.t.	
13	De Erven 8	de wed. Claas Alb. Pols, rentenierster 1 meyt, ½ buytenplaats	Eijgen Huys	f 7,10	f 350,--	20
14	De Erven 6	Jacob Mars, koomenyswinkel	dito	f 4,--	n.t.	
15	De Erven 2	Jan van Vuuren & Elsje Alberts	huurders	f 2,12	n.t.	
16	Roomeinde 1	de kind. Pieter Arisz Spek	Eijgen Huys	f 2,--	n.t.	
17	id.	Klaas Pietersz Bertoen, Schout	Eijgen Huys	f 3,--	f 8,--	2
18	Roomeinde 3	Jan Sijmonsz Noordenbosch en Ma- rijtje Ysbrants Voogt	huurders	f 3,--	n.t.	

Oud huisnr.	Huidig adres	Naam bewoner(s)	Eigen huis of huurder	Verponding	Aanslag Pers. Quot.	Klasse
19	id.	ledig huys	-	f 7,10	n.t.	
20	Roomeinde 5	Cornelis Pater, Koopman 1 meyt, 1/3 buytenplaats	Eijgen Huys	f 7,10	f 500,-- ²⁾	23
21	Roomeinde 8	Ledig Huys	-	f 7,10	n.t.	
22	Roomeinde 7-13	Albert Timmerman, Koopman 2 meytten, Een wagen met vier paarden, 1 trekjagjen, 1/2 boeijer	Eijgen Huys	f 7,10	n.t. ³⁾	
23	Roomeinde 10	Ledig huys	-	f 6,50	n.t.	
24	Roomeinde 12	Roelof Jansz Spek 1 meyt Arend Brak, commissionaris	Eijgen Huys	f 4,--	f 6,-- f 6,--	1 1
25	Roomeinde 15	Jan Luurs Dirkje Luurs Grietje Swart	huurders	f 5,--	n.t.	
26	Roomeinde 17	Adriaan Swart, baas metselaar	huurder	f 5,--	n.t.	
27	Roomeinde 14-18	Jan Swart	huurder	f 6,50	n.t.	
28	Roomeinde 19	Ledig huys	-	f 2,--	n.t.	
29	Roomeinde 22-26	Jacob van Rossen, Koopman 1 meyt	Eijgen Huys	f 7,--	f 32,--	7
30	Roomeinde 23-27	Neeltje Koomen 1 meyt	dito	f 5,--	n.t.	
31	Roomeinde 29-35	Jan Mars, Koopman Muus Mars, Koopman 1/4 buyten boere woning	Eijgen Huys	f 7,10	f 50,-- ⁴⁾	9
32	Roomeinde 37-39	Jacob Adriaansz Broer, Timmerman Neeltje de Boer	huurders	f 5,10	n.t.	
33	Roomeinde 41	Wed. Cornelis Ploeger 1 meyt	huurster (?) ⁵⁾	f 6,50	n.t.	
34	Niet meer bestaand	Ysbrand Voogd, assuradeur 1 meyt, 1/4 buytenplaats, 1 wagen, 2 paarden	huurder	f 6,50	f 40,--	8
35	Roomeinde 45	Jan de Ruyter	Eijgen Huys	f 3,--	n.t.	
36	Niet meer bestaand	Adriaan Hoogkamer	dito	f 2,--	n.t.	
37	Leeteinde 9 en 7	Cornelis Willemsz	dito	f 2,13	n.t.	
38	Leeteinde 5	Dirk de Ruyter, baas timmerman	dito	f 2,--	n.t.	

Oud huisnr.	Huidig adres	Naam bewoner(s)	Eigen huis of huurder	Verponding	Aanslag Pers. Quot.	Klasse
39	Niet meer bestaand	d. Wed. Cornelis Tomasz de Vos d. W. Willem Put	dito huurster	f 3,--	n.t. n.t.	
40	Leeteinde 20-22	Gerrit Hendriksz Mars	dito	f 3,--	n.t.	
41	Leeteinde 14-16	Aart Pietersz Jonker Maritje Jans de Geus	dito huurster	f 3,--	n.t. n.t.	
42	Leeteinde 12	Jan Hillebrandsz Verlaan, assuradeur 3 dienstboden, een tuijtje tot pleijsier, 1 wagen, 2 paarden, 1 speel-jagt	Eijgen huys	f 7,10	f 140,--	14
43	Leeteinde 10	Cornelis Peen en Claas Bras	Eijgen Huys	f 3,--	n.t.	
44	Leeteinde 8	Jan Pietersz Verhaal Neeltje Jans	dito huurster	f 3,--	n.t. n.t.	
45	Leeteinde 4-6	Pieter Claasz Noord Baas Metselaar en Biersteker	Eijgen Huys	f 5,--	f 6,--	1
46	Kerkplein 1	Jan Claasz Keleman	dito	f 3,--	n.t.	
47	Kerkplein 2	Roelof Luyten Jacob Tulp, bediende van zijn meester	Eijgen Huys huurder	f 3,--	n.t. n.t.	
48	Kerkplein 5	Jan Mart. de Gast schipper op de Marktschuijt	dito	f 2,10	n.t.	
49	Kerkplein 7 en 8	Cornelis Koker, commissionaris 1 meyt	dito	f 3,--	f 12,--	3
50	Kerkplein 9	Catrina Lammes, Coffij en Tee verkoopster 1 meyt	dito	f 3,--	n.t.	
51	Kerkplein 10	Jan Arendsz Oudenhof, Komenijs winkel	dito	f 3,--	n.t.	
52	Keerngouw 2	Abraham Groenewout, Mr. Chirurgijn 1 meyt	dito	f 3,--	f 6,--	1
53	Keerngouw 3	Harmanus Oudenhoff, broodbakker	dito	f 5,--	n.t.	
54	Keerngouw 5	Lijsje Bierman, Wed. Claas Claasz Trijntje Bierman	bewoond (te lezen als: Eijgen Huys) huurster	f 3,70	n.t. n.t.	

Oud huisnr.	Huidig adres	Naam bewoner(s)	Eigen huis of huurder	Verponding	Aanslag Pers. Quot.	Klasse
55	Keerngouw 18	Grietje Floris Vink Cornelis van Loenen	Eijgen Huys huurder	f 1,17	n.t. n.t.	
56	Keerngouw 16	Adriaan Jacobsz Broer, Baas Timmerman	Eijgen Huys	f 3,--	f 6,--	1
57	Niet meer bestaand	de Wed. Jan Bertoen 1 meyt	dito	f 3,--	f 6,--	1
58	Keerngouw 10 en 12	de Wed. Claas Voogd	dito	f 3,--	f 6,--	1
59	Keerngouw 8	Jan Alb. Smit Neeltje Tulp	dito huurster	f 2,10	n.t. n.t.	
60	Keerngouw 4-6	Harmen Gerritsz Terlaar, tuynmans baas Debora Mars	Eijgen Huys huurster	f 2,10	n.t. n.t.	
61	Niet meer bestaand	Jan Souw, Baas schilder	Eijgen Huys	f 2,--	f 6,--	1
62	Havenrak 3	IJsbrand Koomen, baas kleermaker	dito	f 3,--	f 8,--	2
63	Havenrak 1	Pieter Katwoud, Brood Bakker	dito	f 5,--	f 6,--	1
64	Havenrak 5	Jan de Groot, Winkelier	dito	f 3,--	f 6,--	1
65	Havenrak 7	Gerrit Rutz Aaltje Cornelis } Dirk Noom ^o } Klaas Kalf }	bewoond (te lezen als: huurder) huurders	f 4,13	n.t. n.t.	
66	Havenrak 9-11	Jan Bakker, assuradeur 1 meyt	Eijgen Huys	f 6,50	f 32,--	7
67	Havenrak 9-11	Jacob Boodsman, Koopman	dito	f 5,--	f 8,--	2
68	Havenrak 13-17	Simon Bakker, Koopman	dito	f 7,10	f 6,--	1
69	Havenrak 19	Pieter Schouten, Biersteker Trijntje Claas Schouten	dito huurster	f 5,--	n.t. n.t.	
70	Havenrak 23	Jan Schild, Vleeshouwer Adriaan Claasz	Eijgen Huys huurder	f 2,15	n.t. n.t.	
71	Havenrak 25-29	Jan Dekker, Commissionaris 1 meyt	Eijgen Huys	f 7,10	f 12,--	3
72	Havenrak 31	Aloph Groenhof Geertje Stoffels	huurder huurster	f 4,10	n.t. n.t.	

Oud huisnr.	Huidig adres	Naam bewoner(s)	Eigen huis of huurder	Verponding	Aanslag Pers. Quot.	Klasse
73	Havenrak 33-35	de Wed. Gerrit Cornelisz Mars 1 meyt	Eijgen Huys	f 7,10	f 8,--	6
74	Havenrak 37-39	Jan Bierman, Komenijswinkel	dito	f 6,50	n.t.	
75	Havenrak 37-39	Ledig Huys	-	f 6,50	n.t.	
76	Dorpsstraat 1	Klaas Dekker, rentenier	Eijgen Huys	f 6,50	f 15,--	4
77	Dorpsstraat 3	Jan Duyts, Baas schilder 1 meyt Aaltje Cent	dito huurster	f 3,--	f 6,-- n.t.	1
78	Dorpsstraat 2-6	Marten M. Mars, Koopman 1 meyt, ½ en ¼ buytenplaats	Eijgen Huys	f 7,10	f 40,--	8
79	Dorpsstraat 5-7	Jan Koel, Koomenijswinkelier	Eijgen Huys	f 2,--	n.t.	
80	Dorpsstraat 5-7	Hendrik Kat, Koopman 1 meyt	dito	f 3,--	f 15,--	4
81	Dorpsstraat 8, 12 en 14	Jan Hals, Koopman Jacob Hals, Koopman 1 meyt	dito	f 7,10	f 32,--	7
82	Laan 2	Pieter Meijndersz Kos ⁷⁾ 1 meyt Meijndert Pietersz Kos, bediende van zijn meesters	dito huurder	f 3,--	n.t. f 6,--	1
83	Laan 4	Jan Sijmonsz Verlaan, Koopman 1 meyt, ½ wagen zonder paarden	Eijgen Huys	f 6,50	f 40,--	8
84	Laan 6	Claas Ploeger, Koopman 1 meyt, 1 paard, 1 wagen	dito	f 7,10	f 250,--	18
85	Laan 8-10	de Wed. Sijmon Michielsz Noordenbosch, vroetvrouw Jan Rijkes Roeloff Lourisz Nus (?)	dito huurder huurder	f 3,10	n.t. n.t. n.t.	
86	Laan 14	Klaas M. Bertoen, Koopman 1 meyt	Eijgen Huys	f 3,--	f 15,--	4
87	Laan 16	Beysje Baltés 1 meyt	dito	f 3,--	f 6,--	1
88	Laan 18	Barent Bok Jan Jansz van Oosten	huurder huurder	f 3,10	n.t. n.t.	
89	Dorpsstraat 20-22	de Wed. Jan. Corn. Noom Annetje Cobus	Eijgen Huys huurster	f 3,--	n.t. n.t.	

Oud huisnr.	Huidig adres	Naam bewoner(s)	Eigen huis of huurder	Verponding	Aanslag Pers. Quot.	Klasse
90	Dorpsstraat 20-22	Gerardus Gisius, Mr. Chirurgijn Maartje Pieters	Eijgen Huys huurster	f 3,10	n.t. n.t.	
91	Dorpsstraat 11-13	Hillegond Groen, Koomenijs Win- keltje	Eijgen Huys	f 2,20	n.t.	
92	Laan 20	Ledig Pakhuys	-	f 4,--	n.t.	
93	Laan 22-28	Witse Jellesz, baas Timmerman	Eijgen Huys	f 3,--	f 6,--	1
94	Laan 30-36	Cornelis Bertoen, Koopman 1 meyt	dito	f 3,--	f 15,--	4
95	Laan 38-42	Hendrik Ros, Commissionaris 1 meyt	dito	f 5,--	f 8,--	2
96	Laan 44	de Wed. Gerrit Jacobsz Mars	dito	f 4,10	f 6,--	1
97	Laan 46	Egbert Rijkes de Wed. Jan Koetswagen	dito huurster	f 3,--	n.t. n.t.	
98	Afgebroken 1938 t.b.v. verkeersweg	Dirk Ronks, Koopman 1 meyt	Eijgen Huys	f 5,--	f 12,--	3
99	id.	Sijmon Jansz Verhaal	dito	f 3,--	f 12,--	3
100	id.	Jan Jansz Bruyn, marktschipper	dito	f 3,--	n.t.	
101	id.	Jacob Westening Neeltje Jacobs Kok	huurder huurster	f 3,30	n.t. n.t.	
102	id.	Sijmon Cornelisz Swart, metselaar Cornelis Keleman	Eijgen Huys huurder	f 3,--	n.t. n.t.	
103	id.	Geerlof Gruys, Collecteur 2 paarden als voerman, 1 sjees dito	Eijgen Huys	f 2,10	f 6,--	1
104	Jaagweg 1	Joghem Schaap Dina Schouten	dito huurster	f 2,70	n.t. n.t.	
105	Niet meer bestaand	Cornelis van Dijk, Herbergier 2 paarden, 1 sjees om te verhuren	Eijgen Huys	f 13,70	n.t.	
106	Eilandweg 21-23	Ledig Huys	-	f 5,--	n.t.	
107	Eilandweg 21-23	Hendrik Wilkes	dito	f 2,10	n.t.	
108	Eilandweg 21-23	Guurtje Kool	huurster	f 1,13	n.t.	
109	Eilandweg 20	de Wed. Harmen Hemkes Jan Garb. Kat	Eijgen Huys huurder	f 2,70	n.t. n.t.	
110	Eilandweg 19	Jan Jacobsz Verhaal	Eijgen Huys	f 1,13	n.t.	

Oud huisnr.	Huidig adres	Naam bewoner(s)	Eigen huis of huurder	Verponding	Aanslag Pers. Quot.	Klasse
111	Eilandweg 15-17	Jan Bruyn de Wed. Dirk van Dijk	dito huurster	f 2,10	n.t. n.t.	
112	Eilandweg 13	Gerrit Cornelisz Loke Woortma (?)	Eijgen Huys huurder	f 2,--	n.t. n.t.	
113	Eilandweg 9-11	Jan Adriaansz	Eijgen Huys	f 2,--	n.t.	
114	Eilandweg 5 en 5a	Antonij van Diemen, Broodbakker	Eijgen Huys	f 5,--	f 6,--	1
115	Eilandweg 3	Ledig huys	-	f 1,10	n.t.	
116	Zuideinde 1	Pieter Keyser Jan Willemsz de Ruyter	huurder huurder	f 3,70	n.t. n.t.	
117	Zuideinde 7	Pieter Garb. Wever	huurder	f 3,12	n.t.	
118	Zuideinde 3	Cornelis Munnik, een Koehouder 1 knegt tot de boereriĳ	Eijgen Huys	f 2,--	n.t.	
119	Zuideinde 5-7	de Wed. Claas Janbroers	dito	f 2,10	n.t.	
120	Zuideinde 4	Jacob Vink Jan Claasz Zonneveld de Wed. Pieter Fittel	dito huurder huurster	f 2,70	n.t. n.t. n.t.	
121	Zuideinde 6	de Wed. Nanning Pietersz Kok 1 meyt Pieter Kok, Koopman	Eijgen Huys	f 6,50	f 25,-- f 15,--	6 4
122	Zuideinde 8en 8a	Klaas de Ruyter	dito	f 3,--	n.t.	
123	Zuideinde 10	Claas Musk, timmerman	dito	f 5,--	n.t.	
124	Zuideinde 12, 14 en 16	Cornelis Jansz Appel Dirk Harm. Haver	huurder huurder	f 3,10	n.t. n.t.	
125	Zuideinde 18	Jan Tomasz de Vos	Eijgen Huys	f 2,10	n.t.	
126	Zuideinde 20	de Wed. Bastiaan van Someren	dito	f 2,13	n.t.	
127	Zuideinde 20	de Wed. Rut Gerrits	dito	f 1,10	n.t.	
128	Zuideinde 22	de Wed. Pieter Lammes	dito	f 1,13	n.t.	
129	Zuideinde 24-26	Cornelis Dekker, Commissionaris 1 meyt	dito	f 3,--	f 12,--	3
130	Zuideinde 30	Klaas Koster	dito	f 2,--	n.t.	
131	Molengouw 2	Pieter Luyten	dito	f 1,10	n.t.	
132	Molengouw 4	Jan Loopekar	dito	f 2,--	n.t.	

Oud huisnr.	Huidig adres	Naam bewoner(s)	Eigen huis of huurder	Verponding	Aanslag Pers. Quot.	Klasse
133	Molengouw 6	Marten Brand, een koehouder	dito	f 1,10	n.t.	
134	Molengouw 8	Cornelis Tromp Hillegond Jans Lysbet Schoon	huurder huurder huurder	f 4,--	n.t. n.t. n.t.	
135	Molengouw 10	Johannes Hupool Cornelis Bruyn	huurder huurder	f 3,10	n.t. n.t.	
136	Molengouw 12	Johan Jellesz. Dijkuyt	Eijgen Huys	f 3,--	n.t.	
137	Molengouw 14	Lamm ^t Kleijnmeijer	huurder	f 1,--	n.t.	
138	Molengouw 22-24	Jan Muur	Eijgen Huys	f 1,10	n.t.	
139	Molengouw 30	Hendrik Zant, een boererijs	dito	f 1,10	n.t.	
140	Molengouw 34	Hilleb. Romeyn	huurder	-	n.t.	
141	Molengouw 36	Annetje Bleij	Eijgen Huys	f 0,13	n.t.	
142	Molengouw 46	Jan Wassenaar, korenmolenaar Een paart tot gebruik	Eijgen Huys de molen	f 1,10 f 10,--	f 6,--	1
143	Niet meer bestaand	Marten M. Mars	een schuurtje ⁸⁾	f 3,--	n.t.	
144	Niet meer bestaand	Claas en Corn. Pater	een schuurtje	f 3,--	n.t.	
145	Niet meer bestaand	Cornelis Timmerman	een schuurtje	f 3,--	n.t.	
146	Niet meer bestaand	Cornelis van Dijk	een schuurtje	f 1,--	n.t.	

Noten bij de inleiding

- a) Een afschrift hiervan uit 1746 is bewaard gebleven in het archief van Broek (Streekarchief Waterland, Purmerend, nr. 3/3/2).
- b) de schoolmeester-secretaris werd aangeslagen voor *f* 6,--; de predikant, ds. Blom, voor *f* 18,--, maar die vertrok in dec. 1746 en kreeg daarom kwijtschelding.
- c) In het kohier wordt Eegje abusievelijk vermeld als Aagje.
- d) W. van Engelenburg, *Geschiedenis van Broek in Waterland*, Haarlem 1907, p. 161.
- e) W. van Engelenburg (zie noot d), p. 6.
- f) Dat staat er in de *Specifische Lijst* uitdrukkelijk bij. volgens A.P. Bruigom, *Waterland getekend door Cornelis Schoon*, Alphen aan den Rijn 1979, p. 172 kreeg de herbergier van De Witte Zwaan daartoe pas vergunning in 1782.

Noten bij de Lijst

- 1) Uit het kohier blijkt dat hieronder boekhouder is te verstaan.
- 2) Als voogd over de dochters Eegje en Neeltje bovendien nog *f* 75,-- (klasse 11).
- 3) Albert Timmerman had dit huis intussen verkocht, evenals trouwens zijn andere Broekse bezittingen.
- 4) Als voogden over Cornelis, Neeltje (in het kohier abusievelijk Leentje genoemd), Trijntje en Lijsje Schoon bovendien nog *f* 25,-- (klasse 6).
- 5) Eigenaar was Claas Ploeger.
- 6) Het huis was eigendom van Cornelis Noom. Dirk Noom werd zelf eigenaar in 1752.
- 7) Niet hij werd aangeslagen, maar zijn zoon Meyndert Pietersz Kos (in het kohier verkeerdelijk gespeld als: Kofs; als zijn beroep staat daar boekhouder vermeld). De vader stierf 30 april 1747 (lidmatenlijst ds. Blom).
- 8) Nrs. 143, 144. 145 waren drie gelijke koetshuizen, die naast herberg De Witte Zwaan aan de Jaagweg stonden; 146 was het wagenhuis van de herbergier zelf. Alle zijn afgebeeld op een tekening van Cornelis Schoon, gereproduceerd in A.P. Bruigom, *Waterland getekend door Cornelis Schoon*, Alphen aan den Rijn 1979, p. 173.

N.B. Bij de samenstelling van dit artikel is dankbaar gebruik gemaakt van documentatie in het archief van A.P. Bruigom, dat in 1993 door Mevr. W. Bruigom-Six aan de Vereniging Oud Broek werd geschonken.